Prima instanță: Judecătoria Căușeni, sediul Central Judecător: Svetlana Colun
Dosarul nr. 2a-3350/24
2-21118616-02-2a-15082024

D E C I Z I E
Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Centru

1 aprilie 2025
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Ruxanda Pulbere
Judecători Roman Pascari și Ala Malîi
Grefier Danu Blanovschi

examinând în ședință publică cererea de apel declarată de Oxani Ion, împotriva hotărârii Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 21 noiembrie 2023, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Oxani Ion împotriva Consiliului raional Căușeni, Consiliului sătesc Ursoaia r-ul Căușeni, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la restituirea bunurilor naționalizate, recuperarea prejudiciului material și moral rezultat în urma represiunilor politice,-

c o n s t a t ă:

La 09 august 2021, reclamantul Oxani Ion a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Căușeni, Consiliului sătesc Ursoaia r-ul Căușeni și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la restituirea bunurilor naționalizate, recuperarea prejudiciului material și moral rezultat în urma represiunilor politice.

În motivarea cererii reclamantul Oxani Ion a indicat că, la 06.07.1949 în baza Hotărîrii Consiliului de Miniștri al RSSM nr. 509 familia: Oxani Deomid Iosif, a.n.1901; Oxani Parascovia Anton; Oxani Elizaveta Deomid, a.n. 1933; Oxani Gheorghi Deomid, a.n. *****; Oxani Ivan Deomid, a.n. ***** au fost deportați din s. ***** în Regiunea Tiumeni Federația Rusă, unde s-au până la 26.05.1958. La 10.04.1989 ei au fost reabilitați. Conform actului comitetului executiv s. Ursoaia r-nul Căușeni a stabilit patrimoniul familiei Oxani Deomid, relativ, după cum urmează: casa de locuit, construcții gospodărești, 10 ha pămînt arabil, utilaj agricol, animale domestice, 500 tufe de viță de vie (butuci).

A menționat că, în scopul restituirii bunurilor a efectuat un șir de acțiuni de a obține vre-un rezultat opozabil potrivit legislației adoptate. Conform Hotărârii SMRM din 13.01.1961 membrilor familiei Oxani Deomid li s-a permis să treacă cu traiul pe teritoriul Republica Moldova. Conform certificatului secției speciale a ministerului de interne MSSR din 04.01.1961 sub nr. 8/16- 10404 a fost interzis dreptul de trai pe teritoriul RM.

Potrivit încheierii secției speciale MOOP din 22.11.1968 se confirmă faptul că familia Oxani Deomid avea în proprietate casă de locuit și construcții în gospodărie, 20-30 ha de pământ arabil, 2-6 cai, 3-4 boi, până la 70 oi, 6 vaci, 15 purcei, păsări.

Prin scrisoarea nr. 83544 din 09.01.1967 a Sovietului Miniștrilor MSSR se 2 confirmă refuzul de a întoarce casa. La 18.12.1967 Oxani Ion a primit refuz de restituire a casei. La 06.04.1989 Oxani Parascovia s-a adresat cu plângere către Prezidiul Sov. Suprem MSSR să i se restituie casa și bunurile confiscate, răspuns nu a mai primit. În baza Hotărârii adunării muncitorilor MPPG ”Biruința”, procesului-verbal nr. 5 din 02.12.1989 cu privire la restituirea prejudiciului material cetățenilor deportați în 1949, s-a decis că nu restituie patrimoniul din contul gospodăriei.

Susține că, la 21.11.2019 Oxani Ion a primit răspuns la adresarea sa către Comisia Raională Căușeni pentru problemele restituirii bunurilor confiscate victimelor represiunilor politice sau recuperării valorii acestora.

Prin decizia Comisiei r-lui Căușeni nr. 2 din 21.11.2019 s-a refuzat din motivul că s-a omis termenul de prescripție a depunerii cererii. Conform al. 2 art. 2 a Legii nr. 186 xi din 28.06.2006 este stipulat categoria de persoane care pot pretinde la restituirea bunurilor se aplică persoanelor, care nu au primit compensații conform Hotărîrii Consiliului de Miniștri al RSSM nr. 151 din 24.05.1989.

Invocă că, pînă în prezent nu a primit careva compensații conform Legii despre despăgubire a represaților politici. Calea prejudiciară a eșuat, altă cale nu mai are decât să se adreseze în instanța de judecată pentru soluționarea cauzei în care privește restituirea valorilor, care aparțineau familiei cu drept de proprietate privată. Părinții, sora și fratele au decedat. Oxani Ion este de fapt și de drept unicul moștenitor legal succesor de clasa întîi, conform prevederilor legislației respective.

Mai susține că, orice persoană fizică sau juridică are dreptul să i se respecte bunurile sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietate decît de motive de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. Stipulează art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată prin Hotărîrea Parlamentului R. Moldova nr. 1298 x-xii din 24.07.1997. Acest drept precum și dreptul la

succesiune sînt garantate de art. 46 din Constituție și reglementate de legislația națională.

Potrivit recomandărilor nr. 60 Curții Supreme de Justiție se invocă concluzia de unde rezultă că din conținutul pct. nr. 5 al Hotărîrii Curții Constituționale nr. 16 din 12.06.2007 în care se menționează că dispozițiile art. 2 al. 2 din Legea nr. 186 XVI nu limitează dreptul persoanelor supuse represiunilor politice la despăgubire, ci dau expresie principiului potrivit căruia nimeni nu poate cere de două ori repararea aceluiași prejudiciu, aplicându-se față de persoanele care au primit despăgubiri în volum deplin, conform legislației în vigoare la momentul apariției dreptului, cetățenii care nu au fost despăgubiți integral în baza legii vechi pot cere repararea prejudiciilor în partea în care consideră că sunt îndreptățiți.

Respectiv atâta timp, cât decizia comisiei privind restituirea bunurilor recuperarea valorii acestora sau achitarea compensațiilor nu a fost executată, sau în cazul în care cetățenii nu au fost despăgubiți integral în baza legii vechi, ultimii pot cere restituirea bunurilor confiscate sau recuperarea valorii acestora.

Menționează că, familia Oxani a fost condamnată ilicit, în consecință au pătimit material și moral în urma acțiunilor barbare ale guvernării sovietice, socialiste și comuniste. Este evident că bunurile au fost exploatate și consumate în prezent nu mai există. Despăgubirea să fie evaluată în valoare bănească. Prejudiciul material cauzat care se exprimă prin următoarele: casa de locuit și construcții gospodărești - 180000 lei, beci 4x12m=25000 lei, pămînt arabil 10 ha - 230000 lei, utilaj agricol - car, plug, semănătoare -15000 lei, animale domestice - cai, boi, vaci, oi și păsări - 100000 lei; mobilă, covoare - 6000 lei, barele pentru vin 2 unități - 5000 lei, cheltuieli pentru semințe și semănatul - 25000 lei, costul roadei, dobînda - 100000 lei. Suma totală a prejudiciului material cauzat constituie 786000 lei. Prejudiciul moral constituie suma de 150000 lei.

Solicită reclamantul Oxani Ion admiterea cererii, deliberarea unei decizii cu privire la restituirea bunurilor naționalizate în anul 1949, prin altă cerere de concretizare a solicitat ca recuperarea prejudiciului cauzat să fie restituit în valoare bănească după cum este indicat în 3 cerere: prejudiciul material cauzat în sumă totală de 786 000 lei și prejudiciul moral cauzat în sumă totală de 150 000 lei, deoarece bunurile nu mai există.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 21 noiembrie 2023, cererea de chemare în judecată concretizată depusă de Oxani Ion împotriva Consiliului raional Căușeni, Consiliului sătesc Ursoaia r-ul Căușeni și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la restituirea bunurilor naționalizate, recuperarea prejudiciului material cauzat în sumă totală de 786 000 lei și

recuperarea prejudiciului moral cauzat în sumă totală de 150 000 lei, rezultat în urma represiunilor politice, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

La data de 01 decembrie 2023, avocatul Vladimir Sucitu în interesele lui Oxani Ion a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 21 noiembrie 2023, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea a unei noi decizii prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea apelului partea apelantă a reiterat motivele de fapt și de drept indicată în cererea de chemare în judecată, totodată a adăugat concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sânt în contradicţie cu circumstanţele pricinii.

Totodată apelantul susține, că soluţia adoptată de către instanţa de fond este nemotivată, deoarece din textul acesteia nu se reliefează o motivare amplă asupra tuturor argumentelor expuse de către participanţii la proces, precum şi nu sunt apreciate toate probele importante pentru soluţionarea cauzei. Or, în conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

Suplimentar a indicat că, instanța a dat o interpretare greșită și eronată a normelor de drept civil deoarece reclamantul a prezentat actele care confirmă scoaterea patrimoniului din posesie, ilicit.

Probele prezentate instanței sunt veridice și suficiente, care confirmă faptul că Oxani Ion D. A fost reabilitat, patrimoniul a fost scos din posesie, prejudiciul nu a fot recuperat.

Susține partea apelantă că, instanța nu a luat în seamă toate circumstanțele litigiului de drept, nici nu a apreciat just statutul membrilor de familie ce țin de patrimoniu și moștenire. Raporturile de proprietate în familiile de țărani au fost tot timpul diferite de cele dintre alte categorii de familii. Raporturile de proprietate între membrii gospodăriilor țărănești erau reglementate în anii postbelici nu de legislația familiară ci de Codul Funciar al R.S.S. Ucrainei și în baza Decretului P.S.S a U.R.S.S din 14 decembrie 1940. Art. 60--68. Din Codul Funciar prevedea clar că membrii familiei indiferent de vîrstă inclusiv și cei minori, sex și capacitate de muncă .. Drepturile asupra bunurilor pe care îl deținea gospodăria le revine tuturor membrilor ei.

Invocă partea apelantă că, ținînd cont de cele menționate mai sus conform prevederi lor art. 1432 cît și art 1433 C.C. Oxani Ion . D. în cazul succesiune, legale se consideră moștenitor de gradul I. Sau instanța de fond s-a referit la prenumele reclamantului precum că anterior a fost Ivan. dar în prezent este Ion, în această privință trebui de constatat că acest fapt a fost verificat și identificat prin buletinul de identitate al R. Moldova.

De asemenea a indicat că, Oxani Ion pînă în prezent nu a beneficiat de careva surse în instanță intimații nu au prezentat careva probe care confirmă s-au infirmă

despăgubirea reclamantului Oxani Ion. Declar instanței că administrarea probelor cu date tehnice despre mărimea imobilului, volum, calitate practic este imposibil.

Consideră că încheierea din 22 noiembrie 1968 eliberată de secția specială este mai suficientă și probatorie, deoarece martorii Iordan Condratii și Orghian Ivan au lucrat în gospodăria lui Oxani D., cu toate că ei nu au comunicat că în gospodăria lui Oxani D. mai avea și căruțe, pluguri, semănători, bordeie, butoaie, mobilă, covoare și alte bunuri.

La fel consideră că instanța de fond a făcut o analiză superficială și nici nu a luat în vedere probele referitor la paguba morală .

Susține apelanta că, instanţele judecătoreşti sunt obligate să-şi motiveze soluţiile şi concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanţa de judecată se abţine de a da un răspuns special şi explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părţii care a formulat-o posibilitatea de a şti dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt.

Apelantul Oxani Ion și avocatul acestuia Sucitu Vladimir au pledat în fața instanței de apel pentru admiterea apelului, reiterînd toate temeiurile de fapt și de drept indicate în aceasta.

Reprezentanții intimaților Consiliului raional Căușeni, Consiliului sătesc Ursoaia r-ul Căușen, în ședința de judecată nu s-au prezentat deși au fost legal citați, despre data locul și ora ședinței de judecată (actele confirmative anexate la dosar).

Analizând motivele invocate în cererea de apel, studiind materialele pricinii, Colegiul consideră necesar de a admite apelul declarat și a casa hotărârea instanței de fond și trimiterea pricinii spre rejudecare în primă instanță, din următoarele motive.

Termenul de declarare a cererii de apel.

În conformitate cu alin. (1) art. 362 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Avocatul Vladimir Sucitu în interesele lui Oxani Ion a depus apelul la data de 01 decembrie 2023, împotriva hotărârii Judecătoriei Căușeni, sediul Central, dispozitivul căreia a fost pronunțat la 21 noiembrie 2023, astfel se constată apelul declarat în termen.

Cadrul legal pertinent aplicabil speței.

În conformitate cu art. 385 lit. d) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze hotărârea primei instanțe şi să trimită pricina spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care

s-au încălcat temeiurile prevăzute la art. 388 alin. (1) lit. lit. d) şi i) Cod de procedură civilă. La solicitarea participanților la proces, instanța de apel poate trimite pricina spre rejudecare în prima instanță în cazul prevăzut la art. 388 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă.

Potrivit prevederilor art. 388 alin. (1) lit. d) Cod de procedură civilă hotărârea primei instanțe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces.

În temeiul art. 240 alin.(1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 373 Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reține, că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art. 373 Cod de procedură civilă, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare (HirroBalani contra Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis vs Grecia nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).

Starea de fapt constatată. Concluziile și aprecierea instanței de apel.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că, la data de 09 august 2021, Oxani Iona depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Căușeni, Consiliului sătesc Ursoaia r-ul Căușeni și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la restituirea bunurilor naționalizate, recuperarea prejudiciului material și moral rezultat în urma represiunilor politice.

Totodată, se reține că prin acțiunea înaintată împotriva Consiliului raional Căușeni, Consiliului sătesc Ursoaia r-ul Căușeni și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova Oxani Ion solicită restituirea bunurilor naționalizate în anul 1949, prin altă cerere de concretizare a solicitat ca recuperarea prejudiciului cauzat să fie restituit în valoare bănească după cum este indicat în 3 cerere: prejudiciul material cauzat în sumă totală de 786 000 lei și prejudiciul moral cauzat în sumă totală de 150 000 lei, deoarece bunurile nu mai există.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauzei, a ajuns la concluzia netemeiniciei acțiunii și respingerii acesteia ca fiind neîntemeiată.

Completul analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a conchis că concluziile instanței de fond, expuse în hotărâre, sunt greșite, rezultate din aprecierea incorectă a circumstanțelor pricinii, identificare, aplicarea și interpretarea greșită a normelor de drept material, fapt care constituie temei de casare a hotărârii pronunțate.

La capitolul respectiv Colegiul ține să accentueze că, cererea de chemare în judecată a fost depusă de către reclamantul Oxani Ion, născut la ***** (datele din buletinul de identitate) (f.d. 21).

Oxani Ion a prezentat duplicatul certificatului de naștere pe numele Oxani Ivan, născut la *****, în care sunt indicați ca fiind părinții lui Oxani Ivan: tata Oxani Diomid și mama Oxani Parascovia (f.d. 22).

Din Certificatul în baza materialelor dosarului de evidență a chiaburului (culacului) din 11.05.1949 emis de șeful Inspecției Raionale Căușeni RSSM urmează că, prin Hotărîrea Consiliului Raional Căușeni din 06.08.1948 nr. 254, gospodăria Oxani Deomid Iosif, i-a fost atribuit statut de chiabur (culaci). În gospodăria lui Oxani Deomid Iosif era: pămînt arabil 915 ha, viță de vie 0,25 ha, vaci - 1, animale tinere - 1. Anterior avea un număr mare de vite de lucru, în afara de aceasta arenda pămînt de la alți țărani, pe care îl prelucra cu folosirea forței de muncă angajate. În gospodărie anual activau pînă la 7 angajați sezonieri. În prezent în gospodărie există: pămînt arabil 915 ha, viță de vie 0,25 ha, vaci - 1, casă de construcții accesorii și alte bunuri. Familia lui Oxani Deomid Iosif este formată din următoarele persoane: capul familiei Oxani Deomid Iosif născut în ***** soția născută în ***** fiica Oxani Elisaveta Deomid, născută în ***** fiul Oxani

Gheorghe Deomid, născut în *****și fiul Oxani Ion Deomid, născut în *****(f.d. 55).

Din materialele cauzei se constată că, potrivit Certificatului de reabilitare nr. 8/4-O-3 din 25.05.2004 emis de către Direcția Informații și Evidență Operativă al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova urmează că, în conformitate cu Ordinul Sovietului Miniștrilor al RSS Moldovenești din 10.04.1989 nr. 115, Oxani Deomid Iosif, născut în ***** Oxani Parascovia Ion, născută în ***** Oxani Elizaveta Deomid, născută în ***** Oxani Gheorghe Deomid, născut în *****, Oxani Ion Deomid, născut în ***** evacuați la 06.07.1949 în afara Republicii conform Ordinului Sovietului Miniștrilor al RSSM din 28.06.1948 nr. 509, au fost reabilitați. Conform informațiilor deținute ei s-au aflat în așezarea specială din 06.07.1949 pînă la 26.05.1958 în regiunea Tiumen (f.d. 52).

Se reține ca, prin răspunsul eliberat de către Procuratura Republicii Moldova nr. 21-13d/19700 din 29.03.2019 lui Oxani Ion, conform căruia petiționarului Oxani Ion i s-a comunicat că, a fost examinată cererea sa privind reparația pagubei materiale în rezultatul aplicării represiunilor politice. Fiindu-i explicat lui Oxani Ion că, returnarea proprietății, rambursarea costului ei prin achitarea compensațiilor persoanelor supuse represiunilor politice este prevăzută de Legea RM nr. 1225/1992 ”Cu privire la reabilitarea jertfelor represiunilor politice”.

Colegiul constată că în cererea de concretizare apelantul a solicitat recuperarea prejudiciului în valoare bănească și anume prejudiciul material în sumă de 786 000 lei și prejudiciul moral în sumă de 150 000 lei, deoarece bunurile nu mai există în natură.

Se mai reține că, în acțiune reclamantul/apelant indică că, în componența familiei lui au fost: Oxani Deomid Iosif, a.n.1901; Oxani Parascovia Anton, a.n. 1902; Oxani Elizaveta Deomid, a.n. 1933; Oxani Gheorghi Deomid, a.n. *****; Oxani Ivan Deomid, a.n. 1946.

Totodată, conform extrasului de Arhivă nr. 11-1478 din 16.10.1989 eliberat de Filiala Arhivei Centrale de Stat a RSS Moldovenești în or. Tiraspol, este indicat expres despre încă un membru al familiei: Oxani Petrea (f.d. 71)

Astfel, în ședința instanței de apel Oxani Ion a invocat că Oxani Petrea este decedat, însă succesorii acestuia sunt Culicovscaia Zinaida, Oxani Constantin și Oxani Lilia.

Reieșind din circumstanțele speței, Colegiul judiciar consideră că în actualul proces civil, urma a fi atrași succesorii lui Oxani Piotr, or, hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile acestora față de una din părți.

În acest sens Colegiul relevă, că potrivit dispozițiilor art. 67 alin. (1) şi alin. (2) Cod de procedură civilă, persoana interesată într-un proces pornit între alte

persoane poate interveni în el alături de reclamant sau de pârât până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanță dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui față de una din părți. Intervenientul accesoriu poate fi introdus în proces şi la cererea uneia dintre părți sau din oficiul instanței.

Potrivit art. 185 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, judecătorul, în faza de pregătire a pricinii pentru dezbateri judiciare, soluționează problema intervenirii în proces a coreclamanților, copârâților şi intervenienților.

Conjunctura redată impune casarea hotărârii instanței de fond, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată, pentru a fi identificate și atrase în proces toate persoanele interesate de soluția care va fi dată în rezultatul examinării actualului litigiu. În caz contrar, nerespectarea acestor obligaţii, care se regăsesc şi în principiile fundamentale a procedurii civile expuse la art. art. 9 și 26 Cod de procedură civilă, afectează atât aparenţele de imparţialitatea obiectivă a instanţei, cât şi cele de obiectivitate și echitate a procesului judiciar.

Totodată, Colegiul învederează că legea procesuală civilă prezumă dreptul instanţei de a se expune asupra inițiativelor în cadrul unui proces. În contextul dat, Colegiul citează prevederile art. 26 alin. (2) Cod de procedură civilă, conform cărora contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părţile şi ceilalţi participanţi la proces să aibă posibilitatea de a-şi formula, argumenta şi dovedi poziţia în proces, de a alege modalităţile şi mijloacele susţinerii ei de sine stătător şi independent de instanţă, de alte organe şi persoane, de a-şi expune opinia asupra oricărei probleme de fapt şi de drept care are legătură cu cauza dată judecăţii şi de a-şi expune punctul de vedere asupra iniţiativelor instanţei. Or, prezintă relevanţă şi folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, rezultând din specificul acestui şi care presupune în sine lămurirea completă şi pe bază de dovezi certe, pertinente şi concludente a situației de fapt, or, concluzia instanţei de apel este rezultatul examinării pripite a litigiului dedus judecăţii.

Subsecvent, adoptarea soluţiei la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, precum şi să fie motivată atât prin prisma poziţiei părţii reclamante, cât şi obiecţiilor părţii pârâte în raport cu probele prezentate şi normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 Cod de procedură civilă, ca, în consecinţă, soluţia adoptată să fie certă şi coerentă, sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acţiunii şi să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6§1 CEDO. Caracterul peremptoriu al concluziei instanţei de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanţele cauzei şi normele de drept material şi procedural aplicabile speţei.

Concomitent, la examinarea cauzei, instanţa urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă şi obiectivă a tuturor circumstanţelor care au importanţă pentru justa soluţionare a cauzei. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerinţelor 6§1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esenţiale relevate în speţă, cel puţin pentru a le aprecia pertinenţa. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

Din considerentele expuse şi, ținând cont de faptul că, hotărârea instanței este emisă cu încălcarea normelor legale și de drept procedural, Colegiul reiterează concluzia de a admite apelul, cu casarea hotărârii instanței de fond și trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată, deoarece hotărârea nu este conformă prevederilor art. 239 Cod de procedură civilă.

La o nouă judecare a pricinii instanța de fond urmează să ţină cont de cele indicate de instanța de apel în prezenta hotărâre, să ia măsurile necesare, prevăzute inclusiv de art. 67 Cod de procedură civilă, privind atragerea în proces a tuturor părţilor interesate și să asigure tuturor participanţilor la proces condiţii egale pentru folosirea de către aceștia de drepturile procedurale, să examineze pricina sub toate aspectele și să verifice toate circumstanțele importante pentru soluționarea litigiului, cu adoptarea unei hotărâri legale şi întemeiată.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.d), 390 CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ,

d e c i d e:

Se admite cererea de apel declarată de Oxani Ion.

Se casează hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 21 noiembrie 2023, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Oxani Ion împotriva Consiliului raional Căușeni, Consiliului sătesc Ursoaia r-ul Căușeni, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la restituirea bunurilor naționalizate, recuperarea prejudiciului material și moral rezultat în urma represiunilor politice.

Se remite cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Oxani Ion împotriva Consiliului raional Căușeni, Consiliului sătesc Ursoaia r-ul Căușeni, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la restituirea bunurilor naționalizate, recuperarea prejudiciului material și moral rezultat în urma represiunilor politice, la rejudecare în instanța de fond, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul — Ruxanda Pulbere

Judecătorii — Roman Pascari

Ala Malîi